

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Rintala, T-M. & Botha, E. 2017. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö terveysalalla. Teoksessa. Tuomi, J., Joronen, K. & Huhdanpää, A. 2017 (toim.) Taito2017: Oivaltamisen iloa. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 439-447.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/Muut/Taito2017-oivaltamisen-iloa.pdf>

10.2 PÄIVÄKIRJAMUOTOINEN OPINNÄYTETYÖ TERVEYSALALLA

Rintala Tuula-Maria, TtT, yliopettaja, Tampereen ammattikorkeakoulu

Botha Elina, TtM, lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu

Tausta

OSANA VERKKOVIRTA-HANKETTA pilotoitiin päiväkirjamuotoista opinnäytetyötä Tampereen ammattikorkeakoulun terveystalon muuntokoulutusryhmässä. Verkkovirta-hanke on Haaga-Helian koordinoima ESR-rahoitteinen hanke, jossa on mukana 14 ammattikorkeakoulua. Hankkeen tavoitteena on tunnistaa ja kehittää uusia toimintamalleja opintojen aikaisen työn opinnollistamiseen (www.amkverkkovirta.fi). Opinnäytetyö-pilotin tavoitteena oli selvittää, onko päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö toimiva vaihtoehtoinen tapa tehdä opinnäytetyö terveystalon ammattikorkeakouluopinnoissa.

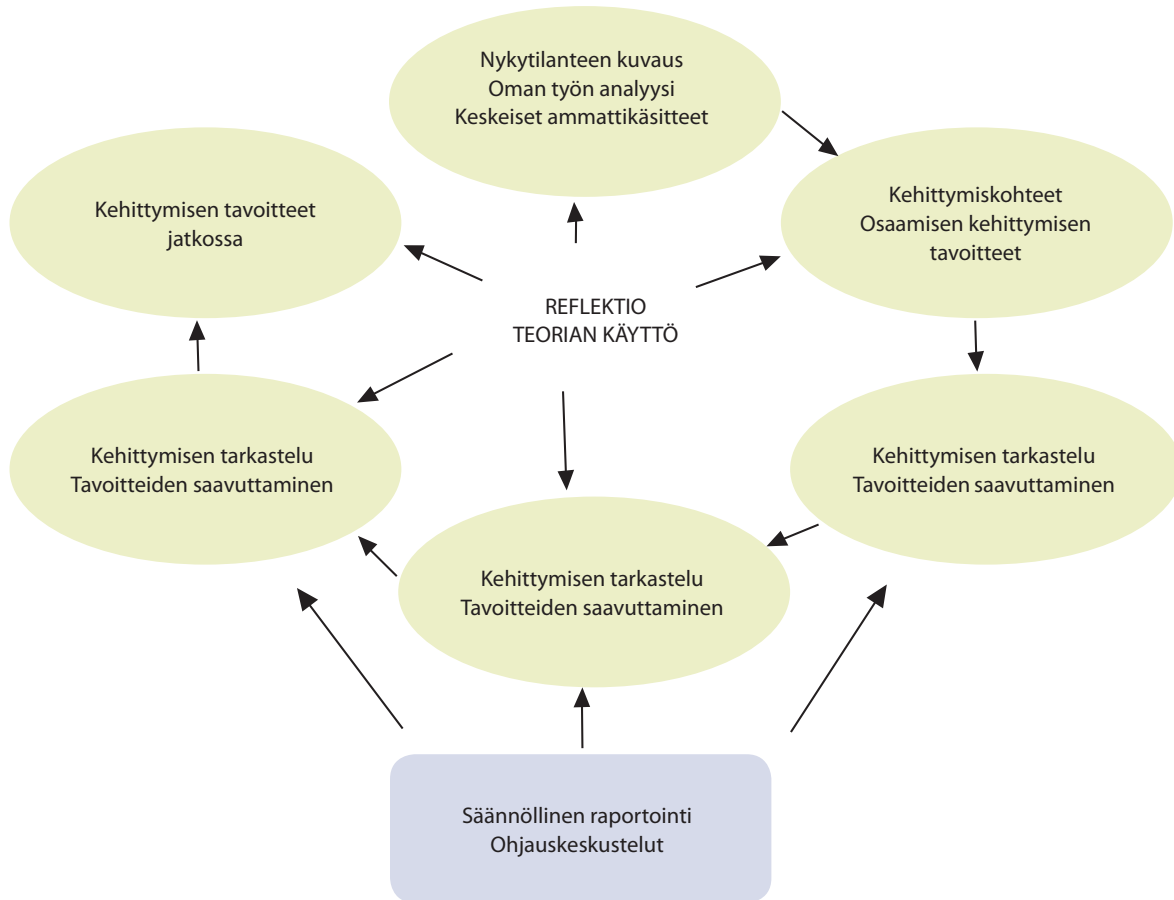
Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö sopii opiskelijalle, joka toimii tutkinnon edellyttämässä tehtävissä, mutta häneltä puuttuu opinnäytetyö. Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä opiskelija osoittaa valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan käytännön asiantuntijatehtävässä toimiessaan. Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön perustan muodostaa opiskelijan oman työn ja työtehtävien analysointi. Opinnäytetyöprosessin aikana opiskelija kuvaa omaa työtään, työyhteisöään ja keskeisiä omassa työssään olevia ammattikäsitteitä. Lisäksi hän tarkastelee työtehtäviään ja omaa osaamistaan suhteessa työtehtävissä vaadittavaan osaamiseen sekä

asettaa tavoitteita oman osaamisensa kehittymiselle. Osaamisen kehittymisen ja mahdollisten uusien toimintatapojen tarkastelussa opiskelija hyödyntää kirjallisuutta. (Lagstedt & Kotila 2015)

Pilotissa päiväkirjamuotoiseen opinnäytetyöhön lisättiin näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseen liittyvä osio. Tämän osion tavoitteena oli, että opiskelija valitsee omasta työyhteisöstään kehittämiskohteen, johon liittyen hakee näyttöön perustuvaa tietoa (suosituksia, tutkimustietoa) sekä yhteistyössä oman työyhteisön muun henkilöstön kanssa suunnittelee, toteuttaa ja arvioi kehittämisprosessin valittuun aiheeseen liittyen.

Tästä lähdettiin

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin heti muuntokoulutusryhmän opintojen alussa. Pilottiin osallistuneessa muuntokoulutusryhmässä oli sairaanhoitaja-, kättilö-, terveydenhoitaja-, fysioterapeutti-, röntgenhoitaja- ja bioanalytiikan opiskelijoita. Opintojen orientaatiossa esiteltiin opinnäytetyöprosessi sekä ns. perinteisessä opinnäytetyössä että päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä (kuvio 1). Opiskelijoille kerrottiin mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyö päiväkirjamuotoisena ja annettiin vapaus valita opinnäytetyön toteuttamistapa. Heille myös kerrottiin, että kyseinen pilotti liittyy Verkkovirta-hankkeeseen. Ryhmän opiskelijoista 16 ilmoitti halukkuutensa tehdä päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö. Kaikkienensa ryhmässä oli 25 opiskelijaa, joten reilu puolet valitsi päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön.

Kuvio 1. Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön prosessin eteneminen

Opiskelijoiden ensimmäiset ajatukset päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyöstä olivat pääsääntöisesti positiiviset. Tämänlaista tapaa tehdä opinnäytetyö pidettiin mielenkiintoisena ja innostavana. Opiskelijoiden mielestä opinnäytetyön tekeminen tällä tavoin antaisi myös mahdollisuuden oman osaamisen kriittiseen ja samalla refleктоivaan tarkasteluun. Perinteisen opinnäytetyön sijaan oman työn ja ammatillisen osaamisen kehittäminen tuntui tämän vaihtoehdon valinneista motivoivalta ja mielekkäältä vaihtoehdolta, sekä aidosti työelämälähtöiseltä. Osalle opiskelijoista opinnäytetyön aiheen valinta saattaa olla haasteellista, joten tällä

tavoin he saivat mielestään valmiin aiheen. Opinnäytetyön tekemiseen käytettävää aikaa pidettiin myös sopivana ja riittävänä ja osa opiskelijoista ajatteli opinnäytetyön tällä tavalla valmistuvan ikään kuin ”pitkin matkaa” koko opiskelun ajan.

Toisaalta opiskelijat olivat epävarmoja, onko näin toteutettu opinnäytetyö ammattikorkeakoulun opinnäytetyön kriteerit täyttävä. Sama epäily oli myös osalla ohjaukseen osallistuvista opettajista. Tämän lisäksi kirjallisuuden eli teorian nivoutuminen ”empiriaan” koettiin etäiseksi ajatukseksi ja haasteelliseksi tehtäväksi.

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kirjallinen ohjeistus muokattiin ammattikorkeakoulun olemassa olevia opinnäytetyöohjeita hyödyntäen ja soveltaen. Ohjeistus pyrittiin tekemään mahdollisimman konkreettiseksi. Silti ohjeistus herätti hämmennystä ja erilaisia tulkintoja niin opiskelijoiden kuin ohjaajienkin keskuudessa.

Näin edettiin

Opiskelijat pääsivät vaihtelevasti alkuun opinnäytetyönsä tekemisessä. Osa kaipasi valmista mallia, jota voisi hyödyntää omassa opinnäytetyössään. Osalle oman osaamisen tarkastelu ja esimerkiksi keskeisten ammattikäsitteiden löytäminen tuottivat hankaluuksia. Kun opiskelijat aloittivat kirjoittamisen ja hakivat ohjasta ensimmäisiä kertoja, paljastui ohjaajille työelämän piirtyvän hyvin rutiininomaisena joillekin; työtehtäviä esiteltiin pinnallisesti ja luettelomaisesti. Monella oli vaikea hahmottaa ja rajata oman työn keskeisiä käsitteitä, saati hakea niihin kirjallisuutta

taustaksi. Omaa osaamista ei pidetty niin monipuolisena ja syvälle teoriaan juurtuneena, kuin se myöhemmin prosessin kuluessa ja edetessä onneksi paljastui.

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön raportointi tuli ohjeen mukaan tapahtua päivittäisellä tai 2–3 päivän sykleissä tapahtuvalla työtehtävien kuvaamisella, tavoitteiden asettamisella ja niiden arvioimisella sekä kahden viikon välein tapahtuvalla syvällisemmällä analyysillä. Tarkastelun tuli kohdistua erityisesti tiettyihin opiskelijan valitsemiin teemoihin. Kokonaisuudessaan tämä tarkastelu tuli tehdä 40 työpäivän osalta. Ohjeessa tätä vaihetta kuvattiin päiväkirjaraportointi-vaiheeksi. Ohjeistuksen mukainen säännöllinen analyysi ja raportin lähettäminen ohjaavalle opettajalle toteutui vain muutaman opiskelijan kohdalla. Osalla opiskelijoista ohjauksen hyödyntäminen koko prosessin ajan oli erittäin vähäistä.

Osaamisen kehittämistavoitteiden asettaminen ja teemoittelu osoittautui haasteelliseksi. Erityisesti niillä opiskelijoilla, joilla oma työrooli oli hyvin vakiintunut, oli vaikeuksia löytää osaamisen kehittämiskohteita. Myös oman toiminnan ja osaamisen kehittymisen tavoitteiden luominen näyttäytyi työläänä. Osa kuvasi sitä, kuinka työpaikoilla on jo kehitetty niin paljon, ettei kehitettävää enää löydy. Ajan myötä tavoitteiden asettaminen, niihin pääsyn kuvaaminen ja kehittämiskohteiden löytyminenkin helpottuivat. Opiskelija pääsi opinnäytetyön varjolla ikään kuin sukeltamaan syvemmälle omaan työhönsä.

Noin puolessavälissä prosessia pidettiin opinnäytetyöseminaari, jossa keskusteltiin töiden sen hetkisestä tilanteesta. Seminaari koettiin tärkeänä vertaistuen kannalta. Toisaalta opiskelijaryh-

mällä oli hyvin heterogeeninen ammatti- ja työtausta, joka sai aikaan sen, että jokaisella opiskelijalla prosessi oli monilta osin hyvin yksilöllinen ja erilainen. Polkujen eriävyyksistä huolimatta aihe herätti paljon keskustelua ja työn jatkaminen tarkentui.

Tähän päädyttiin

Opinnäytetyöt valmistuivat suunnitellusti vuodessa. Opinnäytetyön sai valmiiksi 14 opiskelijaa määräaikaan mennessä, vain kahdella opiskelijalla prosessi viivästyi yli määräpäivän. Opinnäytetöiden valmistuttua opiskelijoita pyydettiin kuvaamaan mitä hyvää oli ja mitä haasteita oli opinnäytetyön tekemisessä sekä esittämään kehittämisehdotuksia.

Tulosten mukaan päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössä hyvää oli työelämälähtöisyys, uusi näkökulma omaan työhön ja työssä kehittymisen mahdollistuminen. Haasteita puolestaan olivat oman osaamisen kehittämistavoitteiden asettaminen, opinnäytetyön aikataulu ja päiväkirjan kirjoittaminen työn ohessa. Kehittämisehdotuksina tuotiin esille opinnäytetyön ohjeistuksen yhdenmukaisuus eri ohjaajilla.

Opinnäytetyöprosessin myötä opiskelijan oman työn arvostus kasvoi. Opiskelijat kuvasivat saavuttaneensa syvällisemmän asiantuntijuuden tarkasteltuaan omaa tuttua työtään uusin silmin. Tämä uusi näkökulma toi uutta sisältöä ja motivaatiota tuttuihin työtehtäviin. Tiedonhaun maailma avautui ja mahdollisuudet sen käyttöön työarjessa paranivat. Kirjallisuuden etsiminen ja löytäminen oman työn tueksi koettiin merkittävänä.

Lintuperspektiivin löytyminen omaan työhön osoittautui antoisaksi alkuvaikeuksista huolimatta. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö mahdollisti teorian tiedon peilaamista omiin toimintoihin ja palautti perusteluita työhön. Tavoitteiden asettaminen oli työlästä, mutta palkitsevaa, koska niiden avulla oli mahdollista saavuttaa uusia tasoja työhön. Osa opiskelijoista koki vaikeana päästää toteava taso omien tehtäviensä kuvauksissa ja jäivätkin abstraktin tason saavuttamisen sijaan pikkutarkan kuvaamisen tasolle. Tämä kertoo siitä, ettei päiväkirjaopinnäytetyö ole helppo vaihtoehto perinteiselle opinnäytetyölle vaan on hyvä haastaja oppimisen ja kriittisen ajattelun kehittäjänä perinteisille töille.

Moni opiskelija huomasi, kuinka teoria oli saanut uuden jansijan empiriassa eli työelämässä, sillä opinnäytetyön eteneminen edellytti teoreettisen tiedon hyödyntämistä kaikissa vaiheissa. Kaiken, mitä hoitotyössä tehdään, pitää perustua näyttöön ja tieteelliseen tietoon. Lisäksi prosessin aikana tuli kerrattua työpaikan toimintaohjeita, valtakunnallisia suosituksia ja Käypähoitosuosituksia, tämäkin koettiin hyvänä ja tarpeellisena.

Opinnäytetyön raportoinnissa osalle opiskelijoista osoittautui haasteelliseksi oman osaamisen kehittymisen kuvaamisen tiivistäminen ja osaamisen kuvaaminen käsitteellisemmällä tasolla. Osa kuvauksista oli vielä lopullisessakin opinnäytetyön versiossa työtehtäviä yksityiskohtaisesti luettelevia ja toteavia. Oman osaamisen syvällisempi analysointi oli vähäisempää ja tarkastelu kohdistui enemmänkin työyhteisön toimintaan. Osalle opiskelijoista kirjallisuuden hyödyntäminen osaamisen tarkastelussa oli myös haasteellista.

Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen aiheet nousivat työelämän lähtökohdista. Muutamaa opiskelijaa lukuun ottamatta opiskelijat pystyivät toteuttamaan koko kehittämisprosessin opinnäytetyön aikana ja tekivät kehittämisessä yhteistyötä koko työyhteisönsä kanssa. Näyttöön perustuvan toiminnan kehittämisen prosessin ajankohdan opiskelija sai itse valita. Kehittämisen aiheita olivat esimerkiksi käsihygienian kehittäminen tai tietyn potilasryhmän ohjauksen kehittäminen.

Parhaimmillaan päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö edistää tekijänsä kykyä reflektoida, innovoida ja myös ottaa suurempaa roolia koko työyhteisön kehittäjänä. NPT-osio osoittautui joissakin töissä merkittäväksi entisten toimintojen haastajaksi ja sai aikaan ajattelun ja jopa toiminnan muutoksia terveyspalveluiden eri yksiköissä.

Opinnäytetyön kirjallisessa raportoinnissa opiskelijat noudattivat TAMKin yleisiä raportointiohjeita. Opinnäytetyön arviointiin käytettiin TAMKin arviointikriteereitä sovelletusti. Opiskelijat toivoivat tulevaisuudessa päiväkirjaopinnäytetyölle omia arviointikriteereitä.

Opinnäytetyötä ohjanneilta ja arvioineilta opettajilta koottiin myös kokemukset päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön ohjauksesta ja arvioimisesta. Opettajien kokemukset olivat pääosin positiivisia. Päiväkirjamuotoista opinnäytetyötä pidettiin oivana mahdollisuutena ammatillisuuden ja asiantuntijuuden tarkasteluun. Toisaalta sitä pidettiin hyvin haastavana ja vaativan opiskelijalta syvällistä reflektointitaitoa, jota välttämättä kaikilla ei

ole. Alun ajatukset, täyttääkö näin toteutettu opinnäytetyön ammattikorkeakoulun opinnäytetyön kriteerit muuttuivat prosessin myötä.

Jatkossa tuloksia tullaan hyödyntämään kehitettäessä päiväkirjamuotoista opinnäytetyönä yhtenä vaihtoehtoisena tapana tehdä opinnäytetyö. Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön ohjetta ja arviointikriteereitä selkeytetään ja ohjeistukset tullaan liittämään TAMKin opinnäytetyön ohjeisiin.

Lähteet

www.amkverkkovirta.fi

Lagstedt, A. & Kotila, H. 2015. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö vauhdittaa valmistumista. Teoksessa H. Kotila & K. Mäki (toim.) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopinto. Helsinki; Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

